

Some Topics in Elementary Mathematics/Grade 8

Nguyễn Quân Bá Hồng¹

Ngày 5 tháng 8 năm 2022

¹Independent Researcher, Ben Tre City, Vietnam
e-mail: nguyenquanhong@gmail.com; website: <https://nqbh.github.io>.

Mục lục

Ký Hiệu, Viết Tắt, Quy Ước – Notation, Abbreviation, Convention	iv
I Đại Số – Algebra	1
1 Phép Nhân & Phép Chia Các Đa Thức	2
1.1 Nhân Đơn Thức với Đa Thức	2
1.1.1 Quy tắc	2
1.2 Nhân Đa Thức với Đa Thức	2
1.2.1 Quy tắc	2
1.3 Những Hằng Đẳng Thức Đáng Nhớ	3
1.3.1 Bình phương của 1 tổng – Square of a sum	3
1.3.2 Bình phương của 1 hiệu – square of a difference	3
1.3.3 Hiệu 2 bình phương – Difference of 2 squares	3
1.3.4 Lập phương của 1 tổng – Cube of a sum	3
1.3.5 Lập phương của 1 hiệu – Cube of a difference	3
1.3.6 Tổng 2 lập phương – Sum of cubes	4
1.3.7 Hiệu 2 lập phương – Difference of cubes	4
1.4 Phân Tích Đa Thức Thành Nhân Tử Bằng Phương Pháp Đặt Nhân Tử Chung	4
1.5 Phân Tích Đa Thức Thành Nhân Tử Bằng Phương Pháp Dùng Hằng Đẳng Thức	4
1.6 Phân Tích Đa Thức Thành Nhân Tử Bằng Phương Pháp Nhóm Hạng Tử	5
1.7 Phân Tích Đa Thức Thành Nhân Tử Bằng Cách Phối Hợp Nhiều Phương Pháp	5
1.8 Chia Đơn Thức Cho Đơn Thức	5
1.8.1 Quy tắc	5
1.9 Chia Đa Thức Cho Đơn Thức	5
1.10 Chia Đa Thức 1 Biến Đã Sắp Xếp	5
1.10.1 Phép chia hết	5
1.10.2 Phép chia có dư	6
2 Phân Thức Đại Số	7
2.1 Phân Thức Đại Số	7
2.1.1 Định nghĩa	7
2.1.2 2 phân thức bằng nhau	7
2.2 Tính Chất Cơ Bản của Phân Thức	7
2.2.1 Quy tắc đổi dấu	8
2.3 Rút Gọn Phân Thức	8
2.4 Quy Đồng Mẫu thức Nhiều Phân Thức	8
2.4.1 Tìm mẫu thức chung	8
2.4.2 Quy đồng mẫu thức	8
2.5 Phép Cộng Các Phân Thức Đại Số	8
2.5.1 Cộng 2 phân thức cùng mẫu thức	8
2.5.2 Cộng 2 phân thức có mẫu thức khác nhau	8
2.6 Phép Trừ Các Phân Thức Đại Số	9
2.7 Phép Nhân Các Phân Thức Đại Số	9
2.8 Phép Chia Các Phân Thức Đại Số	9
2.9 Biến Đổi Các Biểu Thức Hữu Tỷ. Giá Trị của Phân Thức	9
3 Phương Trình Đại Số 1 Ẩn – Algebraic Equation with 1 Unknown	10
3.1 Mở Đầu về Phương Trình	10

3.2	Phương Trình Bậc Nhất 1 Ẩn & Cách Giải	10
3.3	Phương Trình Đưa Được về Dạng $ax + b = 0$	10
3.4	Phương Trình Tích	10
3.5	Phương Trình Chứa Ẩn ở Mẫu	10
3.6	Giải Bài Toán Bằng Cách Lập Phương Trình	10
4	Bất Phương Trình Bậc Nhất 1 Ẩn – Algebraic Inequation with 1 Unknown	11
4.1	Liên Hệ Giữa Thứ Tự & Phép Cộng	11
4.2	Liên Hệ Giữa Thứ Tự & Phép Nhân	11
4.3	Bất Phương Trình 1 Ẩn	11
4.4	Bất Phương Trình Bậc Nhất 1 Ẩn	11
4.5	Phương Trình Chứa Dấu Giá Trị Tuyệt Đối	11
II	Hình Học – Geometry	12
5	Tứ Giác	13
5.1	Tứ Giác	13
5.2	Hình Thang	13
5.3	Hình Thang Cân	13
5.4	Đường Trung Bình của Tam Giác, của Hình Thang	13
5.5	Dựng Hình Bằng Thước & Compa. Dựng Hình thang	13
5.6	Đối Xứng Trục	13
5.7	Hình Bình Hành	13
5.8	Đối Xứng Tâm	13
5.9	Hình Chữ Nhật	13
5.10	Đường Thẳng Song Song với 1 Đường Thẳng Cho Trước	13
5.11	Hình Thoi	13
5.12	Hình Vuông	13
6	Đa Giác. Diện Tích Đa Giác	14
6.1	Đa Giác. Đa Giác Đều	14
6.2	Diện Tích Hình Chữ Nhật	14
6.3	Diện Tích Tam Giác	14
6.4	Diện Tích Hình Thang	14
6.5	Diện Tích Hình Thoi	14
6.6	Diện Tích Đa Giác	14
7	Tam Giác Đồng Dạng	15
7.1	Định Lý Thales Trong Tam Giác	15
7.2	Định Lý Đảo & Hệ Quả của Định Lý Thales	15
7.3	Tính Chất Đường Phân Giác của Tam Giác	15
7.4	Khái Niệm 2 Tam Giác Đồng Dạng	15
7.5	Trường Hợp Đồng Dạng Thứ Nhất	15
7.6	Trường Hợp Đồng Dạng Thứ 2	15
7.7	Trường Hợp Đồng Dạng Thứ 3	15
7.8	Các Trường Hợp Đồng Dạng của Tam Giác Vuông	15
7.9	Ứng Dụng Thực Tế của Tam Giác Đồng Dạng	15
8	Hình Lăng Trụ Đứng. Hình Chóp Đều	16
8.1	Hình Hộp Chữ Nhật	16
8.2	Thể Tích của Hình Hộp Chữ Nhật	16
8.3	Hình Lăng Trụ Đứng	16
8.4	Diện Tích Xung Quanh của Hình Lăng Trụ Đứng	16
8.5	Thể Tích của Hình Lăng Trụ Đứng	16
8.6	Hình Chóp Đều & Hình Chóp Cụt Đều	16
8.7	Diện Tích Xung Quanh của Hình Chóp Đều	16
8.8	Thể Tích của Hình Chóp Đều	16

Tài liệu tham khảo

18

Preface

Ký Hiệu, Viết Tắt, Quy Ước – Notation, Abbreviation, Convention

Ký Hiệu – Notation

- $\wedge$: và, (logical) and.
- $\vee$: hoặc, (logical) or.
- Σ : tổng, sum, e.g., $\sum_{i=a}^b f(i) = f(a) + f(a+1) + \cdots + f(b-1) + f(b)$, $\forall a, b \in \mathbb{Z}$, $a \leq b$.
- $\prod$: tích, product, e.g., $\prod_{i=a}^b f(i) = f(a)f(a+1) \cdots f(b-1)f(b)$, $\forall a, b \in \mathbb{Z}$, $a \leq b$.

Viết Tắt – Abbreviation

- **abbr.** (abbr., abbreviation): viết tắt, abbreviation, for short.
- **i.e.** stands for the Latin *id est*, or ‘that is,’ & is used in front of a word or phrase that restates what has been said previously: tức là, nghĩa là, that is, that means, in another term.
- **e.g.** stands for *exempli gratia* in Latin: ví dụ là, chẳng hạn, for example, for instance.
- **w.l.o.g.** (abbr., without loss of generality): không mất tính tổng quát.

Quy Ước – Convention

Phần I

Đại Số – Algebra

Chương 1

Phép Nhân & Phép Chia Các Đa Thức

1.1 Nhân Đơn Thức với Đa Thức

1.1.1 Quy tắc

“Muốn nhân 1 đơn thức với 1 đa thức, ta nhân đơn thức với từng hạng tử của đa thức rồi cộng các tích với nhau.” – Chính et al., 2011, p. 4.

Ví dụ 1.1.1 (Đơn thức 1 biến nhân đa thức 1 biến). *Phép nhân 1 đơn thức 1 biến ax^m với 1 đa thức bậc n được thực hiện như sau:*

$$\begin{aligned} ax^m \sum_{i=0}^n a_i x^i &= ax^m (a_n x^n + a_{n-1} x^{n-1} + \dots + a_1 x + a_0) \\ &= aa_n x^{m+n} + aa_{n-1} x^{m+n-1} + \dots + aa_1 x^{m+1} + aa_0 x^m, \quad \forall a, a_i \in \mathbb{R}, i = 0, \dots, n, \forall m, n \in \mathbb{N}. \end{aligned}$$

Ví dụ 1.1.2 (Đơn thức ≤ 2 biến nhân đa thức ≤ 2 biến). *Phép nhân 1 đơn thức 2 biến $ax^{m_1}y^{m_2}$ với 1 đa thức 2 biến được thực hiện như sau:*

$$ax^{m_1}y^{m_2} \cdot \left(\sum_{i=0}^{n_1} \sum_{j=0}^{n_2} a_{ij} x^i y^j \right) = \sum_{i=0}^{n_1} \sum_{j=0}^{n_2} aa_{ij} x^{m_1+i} y^{m_2+j}, \quad \forall a, a_{ij} \in \mathbb{R}, i = 0, \dots, n_1, j = 0, \dots, n_2, \forall m_i, n_i \in \mathbb{N}, i = 1, 2.$$

Tổng quát,

Ví dụ 1.1.3 (Đơn thức $\leq k$ biến nhân đa thức $\leq k$ biến). *Với $k \in \mathbb{N}, k \geq 2$ cho trước. Phép nhân 1 đơn thức k biến $ax_1^{m_1}x_2^{m_2} \dots x_k^{m_k} = a \prod_{i=1}^k x_i^{m_i}$ với 1 đa thức k biến được thực hiện như sau:*

$$\begin{aligned} a \prod_{i=1}^k x_i^{m_i} \left(\sum_{i_1=0}^{n_1} \dots \sum_{i_k=0}^{n_k} a_{i_1 \dots i_k} \prod_{j=1}^k x_j^{i_j} \right) &= ax_1^{m_1} \dots x_k^{m_k} \sum_{i_1=0}^{n_1} \dots \sum_{i_k=0}^{n_k} a_{i_1 \dots i_k} x_1^{i_1} \dots x_k^{i_k} \\ &= \sum_{i_1=0}^{n_1} \dots \sum_{i_k=0}^{n_k} aa_{i_1 \dots i_k} x_1^{m_1+i_1} \dots x_k^{m_k+i_k}, \end{aligned}$$

$\forall a, a_{i_1 \dots i_k} \in \mathbb{R}, i_1 = 0, \dots, n_1; \dots; i_k = 0, \dots, n_k, \forall m_i, n_i \in \mathbb{N}, i = 1, \dots, k.$ ¹

1.2 Nhân Đa Thức với Đa Thức

1.2.1 Quy tắc

“Muốn nhân 1 đa thức với 1 đa thức, ta nhân mỗi hạng tử của đa thức này với từng hạng tử của đa thức kia rồi cộng các tích với nhau.” “Tích của 2 đa thức là 1 đa thức.” – Chính et al., 2011, p. 7. Tổng quát, muốn nhân 2 đa thức bậc P, Q lần lượt có bậc m, n (ký hiệu $\deg P = m, \deg Q = n$), $P(x) = \sum_{i=0}^m a_i x^i, Q(x) = \sum_{i=0}^n b_i x^i$.

¹Điều kiện $i_1 = 0, \dots, n_1; \dots; i_k = 0, \dots, n_k$ có thể viết gọn hơn thành $(i_1, \dots, i_k) \in \overline{0, n_1} \times \dots \times \overline{0, n_k}$ với ký hiệu $\overline{0, n} := \{0, 1, \dots, n\}, \forall n \in \mathbb{N}$.

1.3 Những Hằng Đẳng Thức Đáng Nhớ

1.3.1 Bình phương của 1 tổng – Square of a sum

$$(a + b)^2 = a^2 + 2ab + b^2, \forall a, b \in \mathbb{R}. \quad (\text{sos})$$

“Với $a > 0, b > 0$, công thức này được minh họa bởi diện tích các hình vuông & hình chữ nhật trong hình vuông với cạnh có độ dài $a + b$. Với A & B là các biểu thức tùy ý, ta cũng có

$$(A + B)^2 = A^2 + 2AB + B^2.$$

” – Chính et al., 2011, p. 9. Bình phương của 1 tổng 2 số bằng tổng của tổng bình phương 2 số đó với 2 lần tích 2 số đó.

1.3.2 Bình phương của 1 hiệu – square of a difference

$$(a - b)^2 = a^2 - 2ab + b^2, \forall a, b \in \mathbb{R}. \quad (\text{sod})$$

Đẳng thức (sod) có thể thu được trực tiếp từ đẳng thức (sos) bằng cách thay b bởi $-b$. “Với 2 biểu thức tùy ý A & B , ta cũng có:

$$(A - B)^2 = A^2 - 2AB + B^2.$$

Bình phương của 1 hiệu 2 số bằng hiệu của tổng bình phương 2 số đó với 2 lần tích 2 số đó.

1.3.3 Hiệu 2 bình phương – Difference of 2 squares

$$a^2 - b^2 = (a + b)(a - b), \forall a, b \in \mathbb{R}. \quad (1.3.1)$$

Với A & B là các biểu thức tùy ý, ta cũng có:

$$A^2 - B^2 = (A + B)(A - B). \quad (1.3.2)$$

Bài toán 1.3.1 (Chính et al., 2011, 23., p. 12). *Chứng minh các đẳng thức sau:*

$$(a + b)^2 = (a - b)^2 + 4ab, \quad (a - b)^2 = (a + b)^2 - 4ab, \quad \forall a, b \in \mathbb{R}.$$

Bài toán 1.3.2 (Chính et al., 2011, 25., p. 12). *Tính $(a)(a + b + c)^2$; $(b)(a + b - c)^2$; $(c)(a - b - c)^2$.*

Tổng quát hơn,

Bài toán 1.3.3. *Với $n \in \mathbb{N}^*$ cho trước, tính $(\sum_{i=1}^n a_i)^2 = (a_1 + \dots + a_n)^2$, sau đó phát biểu đẳng thức tìm được bằng lời. Từ đó suy ra kết quả của $(\sum_{i=1}^n \pm a_i)^2 = (\pm a_1 \pm \dots \pm a_n)^2$.*

1.3.4 Lập phương của 1 tổng – Cube of a sum

$$(a + b)^3 = a^3 + 3a^2b + 3ab^2 + b^3, \forall a, b \in \mathbb{R}. \quad (1.3.3)$$

Với A & B là các biểu thức tùy ý ta cũng có:

$$(A + B)^3 = A^3 + 3A^2B + 3AB^2 + B^3.$$

1.3.5 Lập phương của 1 hiệu – Cube of a difference

$$(a - b)^3 = a^3 - 3a^2b + 3ab^2 - b^3, \forall a, b \in \mathbb{R}. \quad (1.3.4)$$

Với A & B là các biểu thức tùy ý ta cũng có:

$$(A - B)^3 = A^3 - 3A^2B + 3AB^2 - B^3.$$

Lưu ý 1.3.1. *Vì $x^{2n} = (-x)^{2n}$, $x^{2n+1} = -(-x)^{2n+1}$, $\forall x \in \mathbb{R}$, $\forall n \in \mathbb{N}$, nên*

$$(a - b)^{2n} = (b - a)^{2n}, \quad (a - b)^{2n+1} = -(b - a)^{2n+1}, \quad \forall a, b \in \mathbb{R}, \quad \forall n \in \mathbb{N}.$$

1.3.6 Tổng 2 lập phương – Sum of cubes

$$a^3 + b^3 = (a + b)(a^2 - ab + b^2), \quad \forall a, b \in \mathbb{R}. \quad (1.3.5)$$

Với A & B là các biểu thức tùy ý ta cũng có:

$$A^3 + B^3 = (A + B)(A^2 - AB + B^2).$$

Lưu ý 1.3.2. “Ta quy ước gọi $A^2 - AB + B^2$ là bình phương thiếu của hiệu $A - B$.” – Chính et al., 2011, p. 15

1.3.7 Hiệu 2 lập phương – Difference of cubes

$$a^3 - b^3 = (a - b)(a^2 + ab + b^2), \quad \forall a, b \in \mathbb{R}. \quad (1.3.6)$$

Với A & B là các biểu thức tùy ý ta cũng có:

$$A^3 - B^3 = (A - B)(A^2 + AB + B^2).$$

Lưu ý 1.3.3. “Ta quy ước gọi $A^2 + AB + B^2$ là bình phương thiếu của hiệu $A + B$.” – Chính et al., 2011, p. 15

7 HẰNG ĐẲNG THỨC ĐÁNG NHỚ.

$$\begin{aligned} (A + B)^2 &= A^2 + 2AB + B^2, \\ (A - B)^2 &= A^2 - 2AB + B^2, \\ A^2 - B^2 &= (A + B)(A - B), \\ (A + B)^3 &= A^3 + 3A^2B + 3AB^2 + B^3, \\ (A - B)^3 &= A^3 - 3A^2B + 3AB^2 - B^3, \\ A^3 + B^3 &= (A + B)(A^2 - AB + B^2), \\ A^3 - B^3 &= (A - B)(A^2 + AB + B^2). \end{aligned}$$

Bài toán 1.3.4 (Chính et al., 2011, 31., p. 16). *Chứng minh rằng:*

$$a^3 + b^3 = (a + b)^3 - 3ab(a + b), \quad a^3 - b^3 = (a - b)^3 + 3ab(a - b), \quad \forall a, b \in \mathbb{R}.$$

Áp dụng: Tính $a^3 + b^3$ biết $ab = m$ & $a + b = n$ với $m, n \in \mathbb{R}$ cho trước. Tính $a^3 - b^3$ biết $ab = m$ & $a - b = k$ với $m, k \in \mathbb{R}$ cho trước.

1.4 Phân Tích Đa Thức Thành Nhân Tử Bằng Phương Pháp Đặt Nhân Tử Chung

Định nghĩa 1.4.1 (Phân tích đa thức thành nhân tử). Phân tích đa thức thành nhân tử (hay thừa số) là biến đổi đa thức đó thành 1 tích của những đa thức.

Phân tích đa thức thành nhân tử bằng phương pháp đặt nhân tử chung. “Nhiều khi để làm xuất hiện nhân tử chung ta cần đổi dấu các hạng tử (lưu ý tới tính chất $A = -(-A)$).” – Chính et al., 2011, p. 18

1.5 Phân Tích Đa Thức Thành Nhân Tử Bằng Phương Pháp Dùng Hằng Đẳng Thức

Phân tích đa thức thành nhân tử bằng phương pháp dùng hằng đẳng thức.

1.6 Phân Tích Đa Thức Thành Nhân Tử Bằng Phương Pháp Nhóm Hạng Tử

Phân tích đa thức thành nhân tử bằng phương pháp nhóm hạng tử. “Đối với 1 đa thức có thể có nhiều cách nhóm những hạng tử thích hợp.” – Chính et al., 2011, p. 21

1.7 Phân Tích Đa Thức Thành Nhân Tử Bằng Cách Phối Hợp Nhiều Phương Pháp

Bài toán 1.7.1 (Chính et al., 2011, 58., p. 25). *Chứng minh rằng $n^3 - n \vdots 6, \forall n \in \mathbb{Z}$.*

1.8 Chia Đơn Thức Cho Đơn Thức

“Cho A & B là 2 đa thức, $B \neq 0$. Ta nói đa thức A chia hết cho đa thức B nếu tìm được 1 đa thức Q sao cho $A = B \cdot Q$. A được gọi là *đa thức bị chia*, B được gọi là *đa thức chia*, Q được gọi là *đa thức thương* (gọi tắt *thương*). Ký hiệu $Q = A : B$ hoặc $Q = \frac{A}{B}$. Trong Chính et al., 2011, §10, ta xét trường hợp đơn giản nhất của phép chia 2 đa thức, đó là phép chia đơn thức cho đơn thức.” – Chính et al., 2011, p. 25

1.8.1 Quy tắc

“Ở lớp 7 ta đã biết:

$$x^m : x^n = \begin{cases} x^{m-n} & \text{nếu } m > n, \\ 1 & \text{nếu } m = n. \end{cases} \quad \forall x \in \mathbb{R} \setminus \{0\}, \forall m, n \in \mathbb{N}, m \geq n.$$

Đơn thức A chia hết cho đơn thức B khi mỗi biến của B đều là biến của A với số mũ không lớn hơn số mũ của nó trong A .
Quy tắc. Muốn chia đơn thức A cho đơn thức B (trường hợp A chia hết cho B) ta làm như sau:

- Chia hệ số của đơn thức A cho hệ số của đơn thức B .
- Chia lũy thừa của từng biến trong A cho lũy thừa của cùng biến đó trong B .
- Nhân các kết quả vừa tìm được với nhau.

Ví dụ 1.8.1 (Chia 2 đơn thức 1 biến).

$$ax^m : bx^n = \frac{a}{b}x^{m-n}, \quad \forall a, b \in \mathbb{R}, b \neq 0, \forall m, n \in \mathbb{N}, m \geq n.$$

Ví dụ 1.8.2 (Chia 2 đơn thức 2 biến).

$$ax^{m_1}y^{m_2} : bx^{n_1}y^{n_2} = \frac{a}{b}x^{m_1-n_1}y^{m_2-n_2}, \quad \forall a, b \in \mathbb{R}, b \neq 0, \forall m_i, n_i \in \mathbb{N}, m_i \geq n_i, i = 1, 2.$$

Ví dụ 1.8.3 (Chia 2 đơn thức k biến). *Cho $k \in \mathbb{N}, k \geq 2$.*

$$ax_1^{m_1} \cdots x_k^{m_k} : bx_1^{n_1} \cdots x_k^{n_k} = \frac{a}{b}x_1^{m_1-n_1} \cdots x_k^{m_k-n_k}, \quad \forall a, b \in \mathbb{R}, b \neq 0, \forall m_i, n_i \in \mathbb{N}, m_i \geq n_i, i = 1, \dots, k.$$

1.9 Chia Đa Thức Cho Đơn Thức

“Ta có quy tắc chia đa thức cho đơn thức (trường hợp các hạng tử của đa thức A đều chia hết cho đơn thức B) như sau:

Quy tắc. Muốn chia đa thức A cho đơn thức B (trường hợp các hạng tử của đa thức A đều chia hết cho đơn thức B), ta chia mỗi hạng tử của A cho B rồi cộng các kết quả với nhau.” – Chính et al., 2011, p. 27. “Trong thực hành ta có thể tính nhẩm & bỏ bớt 1 số phép tính trung gian.” – Chính et al., 2011, p. 28

1.10 Chia Đa Thức 1 Biến Đã Sắp Xếp

1.10.1 Phép chia hết

“Phép chia có dư bằng 0 là phép chia hết.” – Chính et al., 2011, p. 30

1.10.2 Phép chia có dư

“Người ta chứng minh được rằng đối với 2 đa thức tùy ý A & B của cùng 1 biến ($B \neq 0$), tồn tại duy nhất 1 cặp đa thức Q & R sao cho $A = B \cdot Q + R$, trong đó R bằng 0 hoặc bậc của R nhỏ hơn bậc của B (R được gọi là *dư* trong phép chia A cho B). Khi $R = 0$ phép chia A cho B là phép chia hết.” – Chính et al., 2011, p. 31

Chương 2

Phân Thức Đại Số

$$\frac{a}{b} \in \mathbb{Q}, a, b \in \mathbb{Z}, b \neq 0 \longrightarrow \frac{A(x)}{B(x)}, \forall A(x), B(x) \text{ là 2 đa thức 1 biến } x, B(x) \neq 0.$$

“Ở lớp 7 ta đã biết, từ tập hợp các số nguyên $\mathbb{Z}$ ta thiết lập được tập hợp các số hữu tỷ $\mathbb{Q}$. Khi đó, mỗi số nguyên cũng là 1 số hữu tỷ. Tương tự, bây giờ từ tập hợp các đa thức ta sẽ thiết lập 1 tập hợp mới gồm những biểu thức gọi là những *phân thức đại số*.”

Nội dung. *Phân thức đại số, các quy tắc làm tính trên các phân thức đại số*¹.

2.1 Phân Thức Đại Số

2.1.1 Định nghĩa

Định nghĩa 2.1.1 (Phân thức đại số). 1 phân thức đại số (hay nói gọn là phân thức) là 1 biểu thức có dạng $\frac{A}{B}$, trong đó A, B là những đa thức & B khác đa thức 0. A được gọi là tử thức (hay tử), B được gọi là mẫu thức (hay mẫu).

“Mỗi đa thức cũng được coi như 1 phân thức với mẫu thức bằng 1.” “Số 0, số 1 cũng là những phân thức đại số.” – Chính et al., 2011, p. 35

2.1.2 2 phân thức bằng nhau

Định nghĩa 2.1.2 (2 phân thức bằng nhau). 2 phân thức $\frac{A}{B}$ & $\frac{C}{D}$ gọi là bằng nhau nếu $A \cdot D = B \cdot C$. Ta viết

$$\frac{A}{B} = \frac{C}{D} \text{ nếu } A \cdot D = B \cdot C.$$

2.2 Tính Chất Cơ Bản của Phân Thức

“Phân thức đại số có tính chất cơ bản sau:

Mệnh đề 2.2.1. Nếu nhân cả tử & mẫu của 1 phân thức với cùng 1 đa thức khác đa thức 0 thì được 1 phân thức bằng phân thức đã cho:

$$\frac{A}{B} = \frac{A \cdot M}{B \cdot M} \text{ (} M \text{ là 1 đa thức khác đa thức 0)}.$$

Nếu chia cả tử & mẫu của 1 phân thức cho 1 nhân tử chung của chúng thì được 1 phân thức bằng phân thức đã cho:

$$\frac{A}{B} = \frac{A : N}{B : N} \text{ (} N \text{ là 1 nhân tử chung)}.$$

Tính chất này được gọi là *tính chất cơ bản của phân thức*. – Chính et al., 2011, p. 37

¹Những quy tắc này tương tự như các quy tắc làm tính trên các phân số

2.2.1 Quy tắc đổi dấu

Mệnh đề 2.2.2. Nếu đổi dấu cả tử & mẫu của 1 phân thức thì được 1 phân thức bằng phân thức đã cho:

$$\frac{A}{B} = \frac{-A}{-B}.$$

2.3 Rút Gọn Phân Thức

“Muốn rút gọn 1 phân thức ta có thể: 1. Phân tích tử & mẫu thành nhân tử (nếu cần) để tìm nhân tử chung; 2. Chia cả tử & mẫu cho nhân tử chung.” “Có khi cần đổi dấu ở tử hoặc mẫu để nhận ra nhân tử chung của tử & mẫu (lưu ý tới tính chất $A = -(-A)$).” – Chính et al., 2011, p. 39

2.4 Quy Đồng Mẫu thức Nhiều Phân Thức

Định nghĩa 2.4.1 (Quy đồng mẫu thức nhiều phân thức). Quy đồng mẫu thức nhiều phân thức là biến đổi các phân thức đã cho thành những phân thức mới có cùng mẫu thức & lần lượt bằng các phân thức đã cho.

Ta thường ký hiệu “mẫu thức chung” bởi MTC. Để quy đồng mẫu thức nhiều phân thức, trước hết ta hãy xem có thể tìm mẫu thức chung của những phân thức mới này như thế nào.” – Chính et al., 2011, p. 41

2.4.1 Tìm mẫu thức chung

“Có thể chọn mẫu thức chung là 1 tích chia hết cho mẫu thức của mỗi phân thức đã cho.” – Chính et al., 2011, p. 41

“Khi quy đồng mẫu thức nhiều phân thức, muốn tìm mẫu thức chung ta có thể làm như sau:

1. Phân tích mẫu thức của các phân thức đã cho thành nhân tử;
2. Mẫu thức chung cần tìm là 1 tích mà các nhân tử được chọn như sau:
  - Nhân tử bằng số của mẫu thức chung là tích các nhân tử bằng số ở các mẫu thức của các phân thức đã cho. (Nếu các nhân tử bằng số ở các mẫu thức là những số nguyên dương thì nhân tử bằng số của mẫu thức chung là BCNN của chúng);
  - Với mỗi lũy thừa của cùng 1 biểu thức có mặt trong các biểu thức, ta chọn lũy thừa với số mũ cao nhất.” – Chính et al., 2011, p. 42

2.4.2 Quy đồng mẫu thức

“Muốn quy đồng mẫu thức nhiều phân thức ta có thể làm như sau: 1. Phân tích các mẫu thức thành nhân tử rồi tìm mẫu thức chung; 2. Tìm nhân tử phụ của mỗi mẫu thức; 3. Nhân cả tử & mẫu của mỗi phân thức với nhân tử phụ tương ứng.” – Chính et al., 2011, p. 42

2.5 Phép Cộng Các Phân Thức Đại Số

2.5.1 Cộng 2 phân thức cùng mẫu thức

“Quy tắc cộng 2 phân thức cũng tương tự như quy tắc cộng 2 phân số.

Quy tắc. Muốn cộng 2 phân thức có cùng mẫu thức, ta cộng các tử thức với nhau & giữ nguyên mẫu thức.” – Chính et al., 2011, p. 44

2.5.2 Cộng 2 phân thức có mẫu thức khác nhau

“Ta đã biết quy đồng mẫu thức 2 phân thức & quy tắc cộng 2 phân thức cùng mẫu thức. Có thể áp dụng những điều đó để cộng 2 phân thức có mẫu thức khác nhau.” “Ta có quy tắc cộng 2 phân thức có mẫu thức khác nhau như sau:

Quy tắc. Muốn cộng 2 phân thức có mẫu thức khác nhau, ta quy đồng mẫu thức rồi cộng các phân thức có cùng mẫu thức vừa tìm được.

Kết quả của phép cộng 2 phân thức được gọi là *tổng* của 2 phân thức ấy. Ta thường viết tổng này dưới dạng rút gọn.” “Phép cộng các phân thức cũng có các tính chất sau:

1. Giao hoán: $\frac{A}{B} + \frac{C}{D} = \frac{C}{D} + \frac{A}{B}$;

2. Kết hợp: $\left(\frac{A}{B} + \frac{C}{D}\right) + \frac{E}{F} = \frac{A}{B} + \left(\frac{C}{D} + \frac{E}{F}\right).$

Nhờ tính chất kết hợp, trong 1 dãy phép cộng nhiều phân thức, ta không cần đặt dấu ngoặc.” – Chính et al., 2011, p. 45

2.6 Phép Trừ Các Phân Thức Đại Số

2.7 Phép Nhân Các Phân Thức Đại Số

2.8 Phép Chia Các Phân Thức Đại Số

2.9 Biến Đổi Các Biểu Thức Hữu Tỷ. Giá Trị của Phân Thức

Chương 3

Phương Trình Đại Số 1 Ẩn – Algebraic Equation with 1 Unknown

3.1 Mở Đầu về Phương Trình

3.2 Phương Trình Bậc Nhất 1 Ẩn & Cách Giải

3.3 Phương Trình Đưa Được về Dạng $ax + b = 0$

3.4 Phương Trình Tích

3.5 Phương Trình Chứa Ẩn ở Mẫu

3.6 Giải Bài Toán Bằng Cách Lập Phương Trình

Chương 4

Bất Phương Trình Bậc Nhất 1 Ẩn – Algebraic Inequation with 1 Unknown

4.1 Liên Hệ Giữa Thứ Tự & Phép Cộng

4.2 Liên Hệ Giữa Thứ Tự & Phép Nhân

4.3 Bất Phương Trình 1 Ẩn

4.4 Bất Phương Trình Bậc Nhất 1 Ẩn

4.5 Phương Trình Chứa Dấu Giá Trị Tuyệt Đối

Phần II

Hình Học – Geometry

Chương 5

Tứ Giác

5.1 Tứ Giác

5.2 Hình Thang

5.3 Hình Thang Cân

5.4 Đường Trung Bình của Tam Giác, của Hình Thang

5.5 Dựng Hình Bằng Thước & Compa. Dựng Hình thang

5.6 Đối Xứng Trục

5.7 Hình Bình Hành

5.8 Đối Xứng Tâm

5.9 Hình Chữ Nhật

5.10 Đường Thẳng Song Song với 1 Đường Thẳng Cho Trước

5.11 Hình Thoi

5.12 Hình Vuông

Chương 6

Đa Giác. Diện Tích Đa Giác

6.1 Đa Giác. Đa Giác Đều

6.2 Diện Tích Hình Chữ Nhật

6.3 Diện Tích Tam Giác

6.4 Diện Tích Hình Thang

6.5 Diện Tích Hình Thoi

6.6 Diện Tích Đa Giác

Chương 7

Tam Giác Đồng Dạng

- 7.1 Định Lý Thales Trong Tam Giác
- 7.2 Định Lý Đảo & Hệ Quả của Định Lý Thales
- 7.3 Tính Chất Đường Phân Giác của Tam Giác
- 7.4 Khái Niệm 2 Tam Giác Đồng Dạng
- 7.5 Trường Hợp Đồng Dạng Thứ Nhất
- 7.6 Trường Hợp Đồng Dạng Thứ 2
- 7.7 Trường Hợp Đồng Dạng Thứ 3
- 7.8 Các Trường Hợp Đồng Dạng của Tam Giác Vuông
- 7.9 Ứng Dụng Thực Tế của Tam Giác Đồng Dạng

Chương 8

Hình Lăng Trụ Đứng. Hình Chóp Đều

A – Hình Lăng Trụ Đứng

8.1 Hình Hộp Chữ Nhật

8.2 Thể Tích của Hình Hộp Chữ Nhật

8.3 Hình Lăng Trụ Đứng

8.4 Diện Tích Xung Quanh của Hình Lăng Trụ Đứng

8.5 Thể Tích của Hình Lăng Trụ Đứng

B – Hình Chóp Đều

8.6 Hình Chóp Đều & Hình Chóp Cụt Đều

8.7 Diện Tích Xung Quanh của Hình Chóp Đều

8.8 Thể Tích của Hình Chóp Đều

Tài liệu tham khảo

[NQBH/elementary math] Nguyễn Quân Bá Hồng. *Some Topics in Elementary Mathematics: Problems, Theories, Applications, & Bridges to Advanced Mathematics*. Mar 2022–now.

Tài liệu tham khảo

Chính, Phan Đức et al. (2011). *Toán 8, tập 1*. Tái bản lần thứ 7. Nhà Xuất Bản Giáo Dục Việt Nam, p. 136.